

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CVIII. Uberiùs explicatur obligatio restitutionis ex titulo rei acceptæ,
atque imprimis obligatio possessoris bonæ fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

minus domi expendisset, ac si ad cenam illam non accessisset, vel si in hoc casu nihil equidem de suis consumpturus fuisset. Quia tunc inde ditior factus non esset.

1056 Porro mensura restitutionis faciendæ ex titulo rei acceptæ, est quantitas possessionis, id est, tantum debet quis restituere, quantum de alieno possidet, vel in se, vel in aliquo ex quo inde factus sit ditior, sive dominus inde passus sit majus damnum, sive non. Mensura verò restitutionis faciendæ ex titulo injustæ acceptionis, est quantitas damni per ipsam illati, id est, tantum debet quis restituere, quantum est damnum, quod injustè alteri intulit, etiam si inde parum, vel nihil ipse emolumentum accepisset. Per consequens non solum tenetur ipsi restituere rem suam, sed etiam fructus, quos inde dominus percepisset (prout expressè habetur cap. *gravis* de restit. spoliati.) damna etiam quæ ipsi emerferunt ex ablatione rei suæ, & lucra quæ ipsi inde cessarunt, pro ratione certitudinis vel incertitudinis, sive pro valore spei illorum, deductis expensis faciendis, &c.

1057 Unde venatores, & alii qui alienas segetes perdunt, licet non debeant tantum restituere, quanti valeret messis tempore, vel in horreum collectæ, debent tamen restituere tantum quantum æstimantur, spectatis omnibus circumstantiis, deductis expensis ad messem necessariis. Restituendum quoque lucrum quod dominus fecisset ex locatione rei furto sublata, vel destructa. Et si fur diripuerit pecuniam negotiationi expositam, vel ad censum dandam, vel ad emptionem fundi fructuosi, ultra pecuniam, restituere debet lucrum omne quod intercepit. Siquis verò pecuniam furto sublata in negotiationem exponat, lucrum ex ea reportatum (utpote fructum industriæ suæ) restituere non debet (nisi dominus pariter retulisset) sed pecuniam ipsam.

1058 Denique mensura restitutionis ex titulo contractus, est quantitas rei, quæ ex natura contractus restituenda est, conformiter ad ea quæ diximus de mutuo, commodato, &c. Hæc tamen sunt particulariùs explicanda. Quare fit

CAPUT CVIII.

Uterius explicatur obligatio restitutionis ex titulo rei acceptæ, atque imprimis obligatio possessoris bonæ fidei.

1059 **Q**ui bonâ fide hæcenus possedit rem alienam, 1º. statim atque cognoverit esse certò alienam, tenetur eamdem in individuo apud se extantem, domino restituere, si moraliter possit; aliàs quamprimum moraliter poterit. Ita S. Thomas q. 62. a. 6. Et hoc (inquit) ex titulo rei alienæ, quam habet apud se. Quia quod habet ultra id quod suum est, debet ei subtrahi, & dari ei cui deest, secundùm formam commutativæ justitiæ; quæ

Tom. II.

non solum postulat, ut res similis, vel ejusdem bonitatis, aut valoris, sed ut ipsamet reddatur: cum ut sic domini sit, & unaquæque res, ubicumque, & apud quemcumque sit, clamet ad dominum, sive ex natura rei possit ad eum reverti.

Nec qui eam hæcenus possedit, potest illius pretium à domino exigere, licet eam emerit, nisi fortè eam, aliàs domino perituram, vili emerit pretio, ut eam ipsi restitueret. Quo casu æquitas naturalis postulat, ut qui rem domini utiliter egit, rem ipsius, aliàs perituram, vili pretio redimendo, ex tali beneficio non reportet damnum. Extra hunc verò casum, non est unde dominus teneatur ad solvendum pretium rei suæ: non enim ex contractu, neque ex delicto, &c.

2º. bonæ fidei possessor, si eadem bonâ fide rem alienam consumpserit, vel alienaverit, nihil titulo rei acceptæ restituere tenetur (nec enim rem habet alienam) nisi si, & quantum factus est inde ditior. Tunc enim divino & naturali jure constitutum est, neminem cum alterius injuria locupletiorum debere fieri. Ea enim summa juris ratio est, hoc particulare justitiæ officium. Unde regula juris 48. in 6. *locupletari* (inquit) *quis non debet cum alterius jactura*. Siquis tamen bonâ fide, negotiando cum pecunia aliena, lucratus inde fuerit, lucrum istud restituere non debet: quia fructus non est pecuniæ alienæ (utpote ex se sterilis) sed industriæ suæ, ut supra dixi.

3º. si rem alienam, bonâ fide emptam à fure, eadem fide revendiderit alteri, domino eam repetente, contractum revenditionis cum emptore suo initum tenetur rescindere, si inveniri possit, eidemque emptori pretium restituere. Non titulo rei acceptæ (si non sit factus inde ditior), neque titulo injustæ acceptionis (quia nullam injuriam supponitur commisisse) sed titulo contractus venditionis, vi cujus emptori venditor tenetur de evictione, id est emptorem indemnem reddere tenetur, si evincatur, nec satis est, quòd emptori suo cedat actionem suam in furem, à quo priùs emerat: quia cum secundus emptor nullum habuerit negotium cum fure, æquum non est, ut debeat sumptus & molestias subire, ut à fure pecuniam suam recipiat.

Quòd si, comparante domino, secundus emptor non compareat, nec ex revenditione venditor factus fuerit ditior, non tenetur (juxta Authores num. sequenti referendos) pretium acceptum domino restituere (licet ad hoc ipsum teneri censeant Bannez, Salenius, Sylvius, &c.) quia pretium rei venditæ acquiritur venditori bonæ fidei (secundùm leges quæ statuunt, quòd in venditione possit esse claudicatio. L. 1. ff. de re. permut. ita ut venditio rei furtivæ valida sit ad transferendum dominium pretii, licet non rei, quando vel uterque contrahens, vel so-

lus emptor ignorat rem esse furtivam) nec semper succedit loco rei, sed solum quando, & in quantum venditor inde factus est ditior, & (secundum Glossam in L. si & rem ff. de petit. heredit. Bartolum ibidem, & Doctores communiter interpretantes Legem mater cod. de rei vendit.) in iis quae Legisperiti vocant universalia, cujusmodi sunt dos, hereditas, &c.

1064 4°. si post rem alienam bonâ fide emptam, & bonâ fide revenditam, periculum sit evictionis, revenditor tenetur quidem consulere indemnitati sui emptoris, ut dixi, traditque S. Thomas q. 77. a. 2. ubi docet eo casu teneri damnum compensare emptori. Sed si periculum non sit evictionis, nec inde factus sit ditior, non tenetur quidquam manifestare, vel restituere domino, nec emptori suo, cum periculo amissionis pretii sui. Ad id namque non tenetur ratione rei acceptae: utpote apud ipsum, nec extantis in se, nec in aliquo unde factus sit ditior. Nec ratione injustae acceptionis: utpote quae supponitur non intervenisse. Nec denique ratione contractus: quia nullum contractum, nec negotium habuit cum domino, sed solum cum emptore suo. Emptori verò solum tenetur de evictione, cujus supponitur nullum esse periculum. Idque verum est, etsi dominus compareat, & veniat in notitiam rei suae, si emptor (cui res illius domini bonâ fide revendita fuit) non possit inveniri, vel rem illam bonâ fide consumpserit, in nullo factus inde ditior. Ita Sorus lib. 4. q. 7. a. 2. Azorius, Vasquez, Lessius, &c.

CAPUT CIX.

Bona fidei possessor restituere tenetur fructus naturales rei aliena, & ex parte mixtos, non verò merè industriales.

1065 **F**RUCTUS in triplici sunt differentia, naturales, industriales, & mixti. *Naturales* ex ipsa re naturaliter procedunt, absque humana industria, ut fetus animalium, herbae ex terra non culta. *Industriales* ex sola hominum industria proveniunt, re, tamquam instrumento, passivè concurrente, ut lucrum ex negotiatione pecuniae, quae ex se sterilis est. *Mixti* partim oriuntur ex ipsa rei natura, partim ex industria, ut segetes. Et isti, juxta Sanchez lib. 2. in Decal. c. 33. n. 48. à prævalenti denominationem accipiunt, ita ut simpliciter industriales dicendi sint, ubi plus est industriae, quam naturae; naturales, ubi plus naturae. Sed hoc non probò, nisi ubi penè totum est naturae, & ferè nihil industriae, ut in fructibus arborum, ita ut locum habeat vulgatum axioma: *Parum pro nihilo reputatur.* Nam ubi non parum est industriae, licet plus sit naturae, cur nulla istius industriae ratio haberetur? Mixtis accensendi sunt fructus civiles, sive pretia lo-

cationis domorum, equorum, &c. quae secundum L. *praediorum* ff. de usuris, fructus propriè non sunt, sed solum fictione Juris Civilis, propter quod civiles appellantur. Mixtis (inquam) potiùs accensendi sunt, quam simpliciter industrialibus (quibus eos accenset Navarrus) cum ad pretia illa non sola concurrat industria, sed res ipsa, sive domus, equus, &c.

1066 Possessor itaque bonae fidei restituere non tenetur fructus merè industriales: quia non sunt fructus rei alienae, sed industriae propriae. Tenetur tamen restituere fructus naturales (nisi eos instar rerum mobilium triennio praescripserit) & mixtos, apud se extantes in se, vel in aequivalenti, quatenus inde factus est ditior; deductis tamen expensis, & aestimatione operarum. Quia, iis deductis, quod superest, censetur fructus rei. Eius proinde sunt, cujus est res. Quia res unaquaeque domino suo fructificat.

Sed quid de fructibus civilibus? cum ex dictis in fine numeri 1065. accensendi sint fructibus mixtis, idem de iis ac de mixtis dicendum. Scio, quòd Navarrus, Lopez, & alii, à restitutione excusent eum, qui lucrum accepit ex locatione equi alieni v. g. à se bonâ fide possessi, si eum dominus locaturus non erat; vel ex locatione fundi, quem dominus relicturus erat infructuosum.

1067 Sed talem non excusandum probabilis docere videtur Layman lib. 3. tr. 2. c. 3. n. 6. quòd enim res apud dominum fructificatura non erat, per accidens est; bonaeque fortunae domini tribuendum, quòd in manu aliena fructificet, prout omnes fatentur in casu quo fructificat in manu iniqui possessoris, non fructificatura in manu domini. In quacumque enim manu res aliena fructificat, domino fructificat, sive apud dominum similiter fructificatura, sive non. Quia semper equidem fructus rei sunt, nec novum est, quòd res apud alienum possessorem plus fructificet, quam si apud dominum remansisset.

Major est difficultas, an in casu quo rem alienam, bonâ fide vilis emptam à fure, eadem fide Titius carius revendidisset, teneretur excessum restituere? Negant Molina, & alii apud Dianam p. 3. tr. 5. resol. 41. quia excessus iste, fructus est industriae, non rei, uti colligitur ex eo quòd si fur ipse rem illam ab emptore Titii redimeret, illamque domino restitueret, domino plenè satisfecisse censeretur, etiam si totum pretium sibi Titius retineret.

1070 Sed contrà est, quòd excessus nec semper, nec regulariter sit fructus industriae, sed partim etiam rei venditae. Regulariter namque non sola industria vendentis, sed & circumstantiae rei venditae ipsam cariorum efficiunt, ut quia res illa hic & nunc rara est. Et ideo totus excessus regulariter censendus non est immunis à restitutione, sed